

14 ต.ค. 2536

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตรวัยขวบปีแรกของมารดาที่มีบุตรป่วย
และไม่เคยป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจ

THE FACTORS RELATED TO THE CHILD REARING IN MOTHERS OF INFANTS
WITH AND WITHOUT ACUTE RESPIRATORY INFECTION

ฉบับนี้แทนการ

จาก

ศาสตราจารย์กมลวิมล ม.ม.อุบลฯ

ประกริต รัชวัตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2536

ISBN 974-587-676-3

สงวนลิขสิทธิ์

28875

Copyright by Mahidol University

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตรวัยขวบปีแรกของมารดาที่มีบุตรป่วยและไม่เคยป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจ

ผู้วิจัย ประกริต รัชวัตร์

ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พรศรี ศรีอัฐภาพร วท.บ., ค.ม.

ฉลองรัฐ อินทรีย์ วท.บ., M.S.

วีณา จิระแพทย์ บ.พส., M.S.N., D.N.Sc.

วันที่สำเร็จการศึกษา 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2536

บทคัดย่อ

โรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก เป็นโรคที่มีอุบัติการณ์การเกิดสูง เป็นสาเหตุการเจ็บป่วยและการตายที่สำคัญในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี และเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทยที่กำลังพัฒนา โรคไข้หวัดเป็นโรคที่พบบ่อยมากที่สุด ส่วนโรคที่เป็นสาเหตุการตายที่สำคัญคือ โรคปอดบวม หรือปอดอักเสบ โดยเฉพาะในอายุขวบปีแรก นอกจากเป็นสาเหตุการเจ็บป่วยและการตายที่สำคัญแล้ว ยังก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนและโรคเรื้อรังของปอดตามมา เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทั้งต่อร่างกาย จิตใจ และคุณภาพชีวิตของเด็ก ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล สูญเสียเศรษฐกิจของชาติ โรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก เป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ โดยขึ้นอยู่กับความเสี่ยงของมารดาเป็นสำคัญ การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงดูบุตรวัยขวบปีแรกของมารดาที่มีบุตรป่วยและไม่เคยป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมารดา และความเชื่อด้านสุขภาพกับการเลี้ยงดูบุตรวัยขวบปีแรกของมารดาที่มีบุตรทั้งป่วยและไม่เคยป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาของเด็กวัยขวบปีแรก อายุ 9-12 เดือน ซึ่งเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง และพบุตรมารับการตรวจรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยใน และคลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลศูนย์สระบุรี และชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระบุรี จำนวน 95 คน เป็นกลุ่มที่มีบุตรป่วยด้วยโรค

ติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจหรือกลุ่มศึกษา จำนวน 68 คน และกลุ่มที่มีบุตรไม่เคยป่วยด้วยโรคติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจ หรือกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 27 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์การเลี้ยงดูบุตรวัยขวบปีแรกของมารดา และแบบสอบถามความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test) และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. มารดาที่มีบุตรไม่เคยป่วยด้วยโรคติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจมีการเลี้ยงดูบุตรดีกว่ามารดาที่มีบุตรป่วยด้วยโรคติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > .05$)
2. ความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลี้ยงดูบุตรวัยขวบปีแรกของมารดาที่มีบุตรทั้งป่วยและไม่เคยป่วยด้วยโรคติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .3272$)
3. อายุ ระดับการศึกษาของมารดา และรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลี้ยงดูบุตรวัยขวบปีแรกของมารดาที่มีบุตรทั้งป่วยและไม่เคยป่วยด้วยโรคติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ .01 ($r = .2111, .2856$ และ .3085 ตามลำดับ)
4. อาชีพ และลักษณะครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูบุตรวัยขวบปีแรกของมารดาที่มีบุตรทั้งป่วยและไม่เคยป่วยด้วยโรคติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > .05$)

จากผลการศึกษาพบว่า มารดาที่มีความเชื่อด้านสุขภาพในทางที่ถูกต้องมากจะมีการเลี้ยงดูบุตรถูกต้องมาก และพบว่ามารดาที่มีอายุมาก ระดับการศึกษาสูง รายได้ของครอบครัวสูง จะมีการเลี้ยงดูบุตรถูกต้องมาก ดังนั้นพยาบาลจะต้องตระหนักถึงความสำคัญในการให้คำแนะนำแก่มารดาในการเลี้ยงดูบุตร เพื่อป้องกันการเกิดโรคติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจ โดยเฉพาะมารดาที่มีบุตรป่วยด้วยโรคติดเชื่อเฉียบพลันระบบหายใจซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยอาจสอนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม หรือใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆร่วมด้วย โดยยึดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพเป็นแนวทางในการสอน การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาในเด็กอายุ 1-3 ปี และศึกษาในจังหวัดอื่นที่อาจมีความเชื่อด้านสุขภาพและการเลี้ยงดูต่างกัน

Thesis Title The Factors Related to The Child Rearing in
 Mothers of Infants with and without Acute
 Respiratory Infection

Name Pragrith Rachawat

Degree Master of Science (Nursing)

Thesis Supervisory Committee

- Pornsri Sriussadaporn, B.Sc., M.Ed.
- Charongrut Intree, B.Sc., M.S.
- Veena Jirapaet, B.Sc., M.S.N., D.N.Sc.

Date of Graduation 29 July B.E.2536 (1993)

ABSTRACT

Acute respiratory infection (ARI) in children has a high incidence and is the leading cause of morbidity and mortality in children under five years of age. It is one of the important health problems in developing countries. The most common disease is common cold, while pneumonia is the leading cause of death, especially in children under one year of age. ARI is not only the cause of morbidity and mortality, but also the cause of other complications and chronic lung disease which may interfere with the physical and mental growth, as well as the quality of life. Moreover, it also has economic impact. ARI in children is a preventable disease depending on child rearing in mothers. The objectives of this study were firstly to compare the child rearing practice in mothers of infants with and without ARI and secondly to investigate the relationship between the maternal factors

and health belief related to the child rearing in mothers of infants with and without ARI. The sample was composed of mothers who had infants between nine to twelve months old, reared the infants by themselves, and came to receive treatment at out-patient and in-patient departments and well baby clinic in Saraburi Hospital and community in the Saraburi municipality. The sample size was ninety-five mothers. Sixty-eight mothers who had infants with ARI were the study group. Twenty-seven mothers who had infants without ARI were the control group. Data were collected by using the interview of the mother's child rearing practice and the questionnaire of her health belief related to ARI. Statistical techniques were t-test and Pearson product moment correlation coefficient. The results were as follows.

1. The child rearing in mothers of infants without ARI was better than the child rearing in mother of infants with ARI, but there was no statistical difference at the .05 level.

2. There was a statistical positive correlation between the health belief related to the child rearing in mothers who had infants with and without ARI at the level of .001 ($r=.3272$)

3. There was a statistical positive correlation between age, education level and family income and the child rearing practice in mothers of infants with and without ARI at the levels of .05, .01 and .01 ($r=.2111$, $.2856$ and $.3085$ respectively).

4. Mother's occupation and family structure were found no significantly correlate with the child rearing in mothers of infants with and without ARI at the .05 level.

The results of this study indicated that the mothers who had right health belief, higher age and high family income demonstrated correct child rearing. Thus nurses should be aware of the importance of providing knowledge to mothers about child rearing in order to prevent ARI, especially those who had children with recurrent ARI. The method of providing knowledge may be individual and group or using other teaching media and bring the health belief model for guidance. Further study should be conducted in the one to three years old children and other provinces where health belief and child rearing practice were difference.